

тоді як постмодерністський – підкреслює уявлення про множинні ідентичності, що постійно реконструюються та пов'язуються з діяльністю людей.

Ключові слова: професійна ідентичність, майбутній учитель, психологічний, соціологічний і постмодерністський підходи, структура професійної ідентичності майбутнього вчителя.

УДК 378.147:37.011.3-051

Ірина Красюк

Криворізький державний педагогічний університет

ORCID ID 0000-0001-6718-739X

Руслан Пильнік

Криворізький державний педагогічний університет

ORCID ID 0000-0003-1320-7716

DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/153-165

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ – СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Розглянуто теоретичні засади інноваційного підходу до організації підготовки майбутніх педагогів, до використання інновацій в освітньому процесі. Викладено досвід упровадження моделі підготовки студентів до інноваційної діяльності, конкретизовані концептуальні основи підготовки майбутніх педагогів на основі інноваційного підходу до її організації. Апробовані різноманітні форми й методи інноваційної діяльності в освітньому процесі вищої школи. Виявлена сукупність педагогічних умов реалізації інноваційного підходу до організації підготовки майбутніх педагогів в умовах університету. Подано аналіз ефективності підготовки за інноваційною моделлю підготовки.

Ключові слова: інноваційний підхід, організація підготовки майбутніх педагогів, інноваційна діяльність, інновації, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Нові реалії життя в Україні, орієнтація на конкурентоспроможність і професіоналізм суттєво змінюють пріоритети в галузі освіти. Саме тому сучасний етап розвитку системи освіти пов'язується з розповсюдженням нововведень, забезпеченням доступу до них молодим спеціалістам, підтримкою творчого підходу до вирішення професійних проблем. Сутність такої інноваційної освітньої політики полягає, насамперед, у спрямуванні діяльності педагогічних кадрів на шлях перспективних перетворень.

На даний час відбувається інтеграція вітчизняної освітньої системи в європейський освітній простір, у зв'язку з чим актуалізувалося завдання реформування системи освіти, підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних до інноваційної діяльності. Фундаментальною основою реформування освіти слугують Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (2015 р.), постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2011 р.), Національна доповідь про стан

і перспективи розвитку освіти в Україні (2011 р.) та інші державні нормативні документи в галузі освіти, які підтверджують необхідність подальших пошуків засобів підвищення якості освіти і підготовки педагогічних кадрів до творчої педагогічної діяльності.

Різні аспекти модернізації сучасних освітніх процесів і системи освіти знайшли відображення в працях українських та зарубіжних учених. Теоретичними основами розв'язання такого наукового завдання стали наукові праці, у яких: обґрунтовано теоретико-методологічні засади модернізації освіти в умовах інтеграційних процесів у суспільстві (І. Зязюн, М. Кондрашов, В. Кремень, В. Луговий, Л. Лук'янова, та ін.); проблема якості, мети, змісту, структури професійної підготовки міститься в теоретичних засадах підготовки вчителя в системі безперервної педагогічної освіти (О. Алексюк, Л. Вовк, І. Волощук, М. Гриньова, Н. Гузий, Н. Кичук, С. Сисоєва). Питання готовності до професійно-педагогічної діяльності (М. Вієвська, Л. Кондрашова, О. Мороз, В. Морозов, Л. Савченко, Б. Чаговець та ін.) детально досліджені в теорії і практиці. На підготовці творчого фахівця акцентують увагу і зарубіжні автори (М. Vubluk (1982), А. Cockerill (1999), Е. Gartmann (1984) та ін.). Становлення особистості фахівця вони пов'язують зі створенням необхідних умов для розвитку творчих здібностей людини в системі освіти.

Хоча значні здобутки в означеній сфері знайшли відображення в дослідженнях останніх років, сама проблема використання інновацій у підготовці майбутніх педагогів до професійної діяльності донині не отримала всебічного обґрунтування.

Сьогодні потребують наукового обґрунтування умови, методики та технології, які забезпечили б ефективне використання інновацій в освітньому процесі педагогічної школи. Недостатня розробка теоретичних аспектів та стан реальної освітньої діяльності щодо використання педагогічних інновацій в освітньому процесі свідчить про низку суперечностей: між недостатнім рівнем сформованості готовності до використання інновацій в освітньому процесі в сучасних випускників-педагогів та потребою, що зростає в суспільстві в реалізації інноваційного підходу до навчання молоді; між потенційними можливостями засобів у реалізації процесу використання інновацій у навчанні під час підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти та відсутністю науково обґрунтованої методики та відповідних дидактичних технологій.

За таких умов проблема реалізації інноваційного підходу до підготовки сучасних педагогічних кадрів набуває безсумнівної актуальності, а її

розв'язання потребує визначення та обґрунтування необхідності використання педагогічних інновацій у підготовці сучасного педагога.

Мета статті – теоретичне обґрунтування й апробація теоретичних засад підготовки майбутніх педагогів до використання інновацій у освітньому процесі університету відносно реалізації програми Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна підготовка як важлива складова професійної підготовки майбутніх педагогів спрямована на розкриття й осмислення сутності педагогічної професії, професійних цінностей, емоційно позитивних переживань та навчальних досягнень, набуття професійно-педагогічного досвіду з використання інновацій у модернізації освітнього процесу вищої школі з метою забезпечення якості педагогічної освіти. Основною метою інноваційної освіти є формування й розвиток інноваційної здатності людини. Саме з творчим застосуванням знання, розвитком креативного мислення, усвідомлення логіки дії, моральною відповідальністю за свої вчинки пов'язують перспективи людського розвитку та існування, озброєння педагога методологією інноваційної діяльності, зваженого впровадження нововведень у практику.

Термін «інновація» має латинське походження (з лат. – новий). В. Дудченко трактує інновацію як «новий спосіб, яким можна вирішити проблему» (Дудченко, 1982, с. 65-87). О. Попова розглядає педагогічну інновацію як цілеспрямоване та кероване внесення прогресивних змін в освітню практику шляхом створення, розповсюдження та освоєння (Циркун, 2000, с. 21). За В. Паламарчук (1987), інновація вважається результатом породження, формування і втілення нових ідей. Будь-яка інновація, на її думку, має своє «ядро» (епіцентр, центр, «концепт»), яке характеризується новою ідеєю; джерело, яке характеризується дослідницькою практикою педагога. І. Циркун інновацію пов'язує з поняттями: «інноваційний процес», «інноваційний потенціал», «життєвий цикл нововведення» (Чувасова, 2017). На його думку, інноваційний процес розгортається від ідеї новизни до його використання споживачем з урахуванням логіки відношень між учасниками процесу. Модернізація освіти передбачає внесення прогресивних змін в освітню практику і зумовлена інноваційним підходом до підготовки сучасних педагогічних кадрів.

Концептуальною основою реалізації інноваційного підходу до підготовки майбутніх педагогів є теорія єдності та взаємообумовленості змістового і процесуального аспектів у структурі програмного матеріалу, гармонізації інтелектуальної та емоційної сторін професійного розвитку особистості, що досягається такими шляхами:

- моделювання в освітньому процесі ситуацій і активних дій студентів в обстановці професійного вибору й творчого рішення педагогічних проблем;

- створення для кожного її учасника можливості для прояву себе в складній і відповідальній ролі шляхом вирішення пізнавальних завдань, імітаційно-ігрових дій, підвищення ролі самостійної і індивідуальної роботи;

- забезпечення емоційного, психологічно сприятливого середовища, що стимулює інтерес, активну роботу творчої думки, ініціативу й нестандартність способів дій студентів;

- створення умов для прояву творчих можливостей і здібностей, самореалізації індивідуальності особистості, її творчого потенціалу.

Модель системи підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності будується на інноваційному підході, який збуджує механізми загального і професійного саморозвитку на основі мотивації його динаміки в процесі їх професійного становлення. Здійснення інноваційного підходу до організації підготовки майбутніх педагогів до використання інновацій у практичній діяльності полягає в створенні умов для їх самореалізації, розвитку творчих можливостей, виявленні авторської позиції в застосуванні інноваційних технологій в освітньому процесі.

Використання майбутніми педагогами педагогічних інновацій в освітньому процесі обумовлює розвиток креативних здібностей, творчого потенціалу, який об'єднує в своєму змісті мотиваційно-цільовий, змістовий, операційно-діяльнісний і рефлексивно-оцінний компоненти. Ця сукупність якостей створює основу для успішного використання в освітньому процесі педагогічних інновацій з метою забезпечення якості педагогічної освіти, розвитку здатності особистості до інноваційної діяльності в професійній сфері.

Потреба інноваційної діяльності не виникає у студентів сама собою. Її внутрішніми стимулами є пізнавальні потреби, задоволення цих потреб, що стимулює інтерес до нового, оригінального, незвичного. На думку А. Маслоу (1994), джерелом творчості потреби в інноваціях є мотивація особистісного зростання, потреба в самоактуалізації (self-actualization).

Творчий потенціал, як стверджує Н. Чувасова (2017), об'єднує креативні здібності та спрямованість їх на досягнення нового, нестандартного, реалізацію перетворювальної сутності людини. Інновація як творчий продукт є результатом включення інтуїції, реалізації творчого процесу як розвитку внутрішнього плану дій шляхом взаємодії осмислених

та інтуїтивних компонентів. Для створення інновацій і використання їх в освітньому процесі має значущість розвинутий внутрішній план дій особистості (Пономарьов та ін., 1981). Цей план внутрішніх дій набуває значущості під час освоєння наукових проблем і їх дискурсивної обробки, розширює можливості інтуїції, створює основу використання інновацій в підвищенні якості освіти.

Формування внутрішнього плану дій майбутніх педагогів як основи використання інновацій у підвищенні якості навчання – не мимовільний процес. Він потребує цілеспрямованої, систематичної підготовки на основі інноваційного підходу до її організації. Інноваційний підхід базується на таких засадах: здатності студента переносити знання і вміння в нову ситуацію; баченні нових проблем у стандартних ситуаціях; виявленні нових функцій знайомого об'єкта; відокремленні структури об'єкта, його складових у їх співвідношенні один з одним; умінні знаходити альтернативне рішення, нестандартний підхід до його пошуку; умінні комбінувати способи рішення проблеми, знаходити оригінальні способи досягнення запланованої мети.

Формування особистості педагога-інноватора, його готовності до інноваційної діяльності буде протікати успішно, якщо навчати студентів методиці та технології інноваційної діяльності, надати цій роботі особистісної спрямованості, систему завдань диференціювати з урахуванням інтересів та досвіду творчої роботи; залучати їх до нестандартної діяльності, яка стимулює прояв їх самостійності, активності, креативності, рефлексії, використання знань з інноватики та реалізації інноваційного підходу до рішення практичних задач.

Використання цієї основи створення інновацій у навчанні можливе лише на основі активної діяльності, яка базується на творчому потенціалі особистості. При цьому важливо акцентувати увагу студентів на процесі самоконтролю, коли вони мають володіти інформацією про характер операцій, що виконуються, досліджувати характеристики нового продукту інноваційної діяльності; співставляти добуту інформацію з нормативно заданої процедури, співвідносити задані якості продукту й оцінювати ступінь їх відповідності, на основі оцінки приймати рішення про інноваційність добутого продукту чи необхідність корекційної діяльності. Наприклад, використання інноваційних форм підготовки майбутніх педагогів образотворчого мистецтва, таких як «Виставка творчих досягнень», «Фестиваль образотворчих ідей», «Ринг знатоків мистецтва», «Конкурс професійної майстерності», «Панорами творчих ідей і знахідок», «Тижні

образотворчого мистецтва», є пусковим механізмом мобілізації зусиль майбутніх педагогів на інноваційну діяльність.

Актуалізація здібностей і особистісних якостей майбутніх педагогів відбувалася за рахунок участі їх у проблемному семінарі-тренінгу особистісного зростання, який об'єднував три модуля: «Учіння + творчість», «Психологічний аспект малюнку», «Педагогіка мистецтва». Такий тренінг професійної майстерності, організований з метою практичної апробації методів та форм організації навчальної діяльності в процесі опрацювання освітніх технологій, забезпечував розвиток операційної готовності до реалізації інноваційної діяльності, уміння проектувати освітній процес, орієнтований на досягнення нових результатів, а також уміння оволодівати предметною діяльністю. За запропонованою нами моделлю підготовки на засадах інноваційного підходу практикувалося активне застосування методів діалогового спілкування, що розвивало спостережливість і уяву майбутніх педагогів (які мали змогу цілеспрямовано й систематично вивчати своїх колег, бачити особливості їх внутрішнього світу, визначати сильні та слабкі сторони їх характеру), формувало навички рефлексивного спілкування.

На думку Л. Кондрашової (2014), результативність рішення задач університетської освіти обумовлює розроблення концептуальних положень стратегії використання інновацій у підготовки педагогічних кадрів. Вона акцентує увагу на двохаспектності цілепокладання у формі рольової перспективи, спрямованої на підготовку сучасного педагога; на структуруванні програмного знання у вигляді подієво-рольових ситуацій як важливої ланки стратегії підвищення якості педагогічної освіти; на побудові моделі підготовки майбутніх педагогів до використання інновацій в професійної діяльності; на створенні сукупності педагогічних умов, що забезпечують якість підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності; на конкретизації етапів реалізації стратегії нової української школи.

Створення дидактичної моделі передбачало активізацію освітнього процесу вищої школи, надання йому особистісної спрямованості та врахування специфіки професійної діяльності, використання методичних засобів підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності. Модель має відкриту систему, основою якої є системний аналіз і синтез, які, у свою чергу, розподіляються на морфологічний, структурний, функціональний, генетичний аспекти (Кондрашова, 2014, с. 13). В основі моделі особистість майбутнього педагога розглядається як активний суб'єкт освітнього процесу, а програма його навчання, її методика та технологія – як засоби підготовки

його до інноваційної діяльності. Різноманітність видів навчальної роботи, способів її реалізації передбачали забезпечення сукупності педагогічних умов, які позитивно впливають на результативність дидактичних засобів у підготовці майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.

Одним із основоположних компонентів моделі підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності є цілепокладання, в основі якого лежать очікувані результати інноваційного розвитку студентів. Цілі детермінуються з одного боку вимогами суспільства і закладу (соціальне замовлення на інноваційного, креативного, творчого педагога), а з іншого – потребами особистості (приватні цілі, які дозволяють сформулювати завдання на ближню та дальню перспективи розвитку її творчих здібностей).

Модель підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності має на меті такі аспекти:

- психолого-педагогічну діагностику вихідного стану підготовленості студентів до інноваційної педагогічної діяльності;
- вивчення й обґрунтування педагогічних шляхів впливу на процес досягнення бажаного стану підготовленості з конкретизацією дидактичних завдань;
- прогнозування динаміки активності педагогічного управління процесом підготовки майбутнього педагога до інноваційної діяльності та динаміки його змін під впливом пізнавальної активності, визначення етапів контрольної діагностики;
- моніторинг динаміки активності педагогічного управління процесом підготовки майбутнього педагога до інноваційної діяльності;
- поточне регулювання та корекція шляхів управління процесом підготовки майбутнього педагога до інноваційної професійної діяльності;
- підсумкову діагностику стану готовності молодого вчителя до інноваційної діяльності, зіставлення його з прогнозованим результатом, розробка заходів на новий етап розвитку.

Було встановлено, що досягнення запланованої цілі і завдань підготовки майбутніх педагогів зумовлює використання інноваційних форм і методів організації освітнього процесу в умовах університету, які мають значні резерви в підготовці студентів до використання інновацій у практичній роботі. Дослідне навчання підтвердило, що участь у подієво-рольових ситуаціях стимулює ідеї-репрезенти, інтегрально пов'язуючи пізнання, проєктування, конструювання, управління, реалізацію й оцінку, у яких реалізується сутність цілепокладання і закономірності інноваційної діяльності.

Посилення інноваційного потенціалу підготовки висуває вимоги щодо цілісності структурних реформувань у цій сфері, головного змісту, форми методів діяльності, які у своїй сукупності забезпечують якісно новий, вищий рівень здатності педагога до використання інновацій у педагогічній практиці. У побудованій моделі підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності має місце комплекс системоутворювальних засобів, які є осереддям педагогічної діяльності. Вагоме значення в підготовці майбутніх педагогів до інноваційної діяльності має активна участь у творчій діяльності, що здійснюється в межах презентацій творчих ініціативних груп і лабораторій, конкурсів, виставок, презентацій. Студент сам розробляє та конструює свою стратегію використання і створення інновацій, стає автором і виконавцем власних проєктів зі свого розвитку, свідомо розв'язує педагогічні проблеми, осмислюючи не лише свою діяльність, але й діяльність професійного співтовариства.

Спрямованість підготовки майбутніх педагогів на використання інновацій в освітньому процесі університету потребує вирішення низки взаємопов'язаних теоретичних і практичних завдань, серед яких можна виділити:

- розроблення теоретичних основ інноваційного підходу до організації підготовки майбутніх педагогів в умовах університету;
- вивчення можливостей принципу рольової перспективи в розвитку творчого потенціалу особистості як фундаменту інноваційної діяльності студентів;
- моделювання умов взаємодіючих суб'єктів у нестандартних ситуаціях, максимально наближених до педагогічної дійсності;
- використання інноваційних технологій у забезпеченні якості освітнього процесу в системі університету.

Модернізація змісту підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності передбачає реалізацію таких напрямів:

- обґрунтування інноваційного підходу як методологічної основи підготовки майбутніх педагогів до використання інновацій у професійної діяльності;
- розвиток креативності, активності, самостійності як важливих характеристик їх творчого потенціалу; забезпечення єдності інформаційної і процесуальної складових навчання, ознайомлення з досягненнями й оволодіння способами використання інноваціями у практичній діяльності;
- розуміння освітнього процесу університету як практико-спрямованого і особистісно-орієнтованого аспектів підготовки студентів до інноваційної діяльності.

Для створення подієво-рольової ситуації в системі підготовки до інноваційної діяльності забезпечувався такий підхід до її організації, за якого цілі педагогічної освіти майбутнього педагога, зміст програмного матеріалу, форми співпраці і співтворчості «працюють» на конкретну мету – зробити майбутнього педагога активним суб'єктом інноваційного процесу. Він бере участь у визначенні цілей своєї діяльності, конструюванні змісту своєї діяльності з використання педагогічних інновацій.

Найбільш ефективним механізмом розробленої нами моделі є оволодіння майбутнім педагогом інноваційною діяльністю, побудованою на основі єдності процесів діяльності і свідомості: рівні діяльності характеризуються ступенем їх усвідомлення суб'єктом і його можливостями здійснювати процеси рефлексії на кожному етапі. У міру активного включення студентів у творчу роботу, різноманітні подієво-рольові ситуації, придбання ними досвіду нестандартної педагогічної діяльності спостерігалися помітні зміни в їх підготовці до інноваційної діяльності:

- оволодіння теоретичними основами педагогічної інноватики; прояв інноваційних умінь у педагогічних ситуаціях;

- потреба та бажання займатися інноваційною діяльністю стають більш стійкими; з'являється почуття задоволення від участі в інноваційної діяльності, яке дозволяє набути нові знання та розвинути здібності нестандартно діяти в практичних ситуаціях, імпровізувати, рефлексувати, творчо підходити до рішення професійних задач;

- удосконалюються якості, необхідні педагогу-практику: допитливість, здатність ризикнути, оригінальність та ініціативність, самостійність та активність.

Педагогічна практика свідчить про те, що майбутній педагог не може прийняти інновацію як звичайну методичну інструкцію, він повинен прийти до неї через мету зробити майбутнього педагога та навчальний процес активним суб'єктом інновації. У зв'язку з цим в основу побудованої нами моделі покладена програма актуалізації здібностей, особистих якостей молодого педагога й усвідомлення ним свого професійно-особистісного саморозвитку, самозбагачення своєї професійно-дослідницької культури.

У структурі моделі якість підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності забезпечується блоками методичного і психологічного супроводу на основі цілепокладання, використаних форм, методів і технологій під час створення педагогічних умов і використання стимулів. Педагогічна підтримка являла собою методичний супровід як метод взаємодії науково-дослідної ради і проблемних груп студентів,

спрямованої на вирішення проблем інноваційної діяльності. При цьому основним результатом взаємодії виступає вибір суб'єктом впливу методів ефективної діяльності, сприяючої його позитивному розвитку. Модель, в основі якої покладено методичний супровід розвитку інноваційного потенціалу майбутніх педагогів, є взаємодією супроводжуваного й супроводжуючого, спрямована на вирішення актуальних для студентів проблем професійної діяльності шляхом освоєння і розробки інновацій. Методична підтримка здійснювалась у процесі актуалізації і діагностики проблеми інноваційного розвитку майбутніх педагогів, інформаційного пошуку можливого шляху рішення проблеми, консультацій на етапі вибору шляху, конструювання плану дій і первинної реалізації плану науково-дослідної роботи.

Своєчасна педагогічна підтримка і психолого-педагогічний супровід стимулюють розвиток здатності майбутніх педагогів до використання в практиці педагогічних інновацій, реалізації інноваційного пошуку, створенню сприятливого клімату для прояву творчих здібностей, розповсюдження інноваційного досвіду в закладі освіти, створення управлінських умов для закріплення інновацій. Основними методами методичного супроводу за моделлю є створення умов для актуалізації й діагностики можливостей, розробка інформаційного інноваційного поля закладу, конструювання і розробка програм (траєкторій розвитку майбутніх педагогів) і первинна допомога в їх реалізації, закріплення на практиці навичок міжособистісної взаємодії та активної участі в різноманітних формах інноваційної діяльності.

Домінуючою організаційною формою в моделі підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності є науково-дослідна рада – дорадчий орган педагогічного колективу, який планує і організовує всю навчально-дослідну роботу в закладі, виробляє пропозиції щодо змісту науково-пошукової, творчої роботи студентів. Науково-дослідна рада зосереджується на науково-консультативній роботі. Керівництво науково-дослідною роботою закладу здійснюється через роботу всіх підрозділів системи. Науково-дослідна рада забезпечує управління всіма підрозділами систем, які здійснюють педагогічний і психологічний вплив на діяльність майбутніх педагогів: предметні і проблемні групи, проблемні лабораторії, творчі ініціативні групи, науково-дослідницька діяльність, школи образотворчої майстерності, проблемний семінар для педагогів-дослідників. Заданий рівень підготовленості студентів до інноваційної діяльності забезпечує використання системного аналізу інноваційного підходу. Науково-дослідна рада – координатор роботи всіх наукових підрозділів.

Успіх підготовки студентів до використання і створення інновацій в освітньому процесі обумовлює створення креативного середовища, педагогічної взаємодії, співпраці і співтворчості в системі «викладач – студенти», що стимулює прояв креативних здібностей, вільний вибір форм, методів і засобів інноваційної діяльності, обмін досвідом нестандартних дій.

Практика підтверджує, що підготовка майбутніх педагогів до використання інновацій буде результативною, якщо вона буде керованим процесом, організованим на інноваційному підході, при забезпеченні сукупності педагогічних умов, реалізація яких досягається створенням розвивального освітнього середовища, закріпленням і розвитком позитивної мотивації майбутніх педагогів, постановкою й досягненням цілей інноваційної діяльності на основі свободи вибору дій та ситуації успіху кожного студента, структурування навчальної інформації у вигляді подієво-рольових ситуацій; інтеграції навчальної і наукової діяльності, використанням інноваційних технологій.

Висновки. Стратегія використання інновацій в освітньому процесі, установка на професіоналізм і успіх у професійній діяльності, реалізація підготовки на засадах інноваційного підходу, створення необхідних умов для прояву творчого потенціалу кожного студента, вивчення теоретичних основ інноватики, оволодіння методикою інноваційних технологій містять значний потенціал в ефективному формуванні творчого фахівця, здатного не тільки використовувати в професійній діяльності інновації, але й створювати їх.

ЛІТЕРАТУРА

- Дудченко, В. С. (1982). *Динамика ситуационных структур в инновационном процессе. Инновационные процессы*. М.: Всесоюзный научно-исследовательский ин-т систем исслед. (Dudchenko, V. S. (1982). *Dynamics of situational structures in the innovation process. Innovative processes*. М.: All-Union Scientific Research Institute of Systems Research.
- Кондрашова, Л. В. (2014). *Педагогика высшей школы: проблемы, поиски, решения. Монографический очерк*. Черкассы (Kondrashova, L. V. (2014). *Higher education pedagogy: problems, searches, solutions. Monographic sketch*. Cherkasy).
- Маслоу, А. (1994). Самоактуализация личности и образования; пер. с англ., предисл. Г. А. Балла. Ин-т психологии АПН Укр. Киев-Донецк: Инст. псих. АПН Укр. (Maslow, A. (1994). *Self-actualization of personality and education; tr. from English, foreword. G. A. Balla. Institute of Psychology APS of Ukr. Kyiv-Donetsk: Inst. psych. APS Ukr.*
- Паламарчук, В. Ф. (1987). *Школа учит мыслить*. М.: Просвещение (Palamarchuk, V.F. (1987). *School teaches to think*. 2nd ed. М.: Education).
- Пономарёв, Я. А., Семёнов, И. Н., Степанов, С. Ю. (1981). *Психология творчества: общая, дифференциальная, прикладная*. М.: Наука (Ponomarev, Ya. A., Semenov, I. N., Stepanov, S. Yu. (1981). *Psychology of creativity: general, differential, applied*. М.: Science).
- Попова, О. В. (2001). *Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті* (дис. ... доктора пед. наук:

13.00.01). Харків (Popova, O. V. (2001). *The development of innovative processes in the midst of the beginning and the beginning of Ukraine in the XX century* (DSc thesis). Kharkiv).

Цыркун, И. И. (2000). *Система инновационной подготовки специалистов гуманитарной сферы*. Минск: Тэхналогія (Tsyркun, I. I. (2000). *The system of innovative training of specialists in the humanitarian sphere*. Minsk: Technical).

Чувасова, Н. О. (2017). Теоретичні і методичні засади розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології у вищих навчальних закладах (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Черкаси (Chuvasova, N. O. (2017). *Theoretical and methodological foundations of creative potential development of the future teachers of chemistry and biology in higher education institutions* (DSc thesis). Cherkasy).

Bubluk, M. (1982). *Koncepcja pedagogiczna I system wychowawczy Wasyla Suckohomlinskiego*. Torun.

Cockerill, A. (1999). *Each One Must Shine. The Educational Legacy of V. A. Suckohomlinskyi*. New York.

Gartmann, E. (1984). *Pafagogic zwischen Menschen – und Guterpoduction. Zur Sitflikeifserziehung V.A. Suchohomlinskys*. Munchen.

РЕЗЮМЕ

Красюк Ирина, Пыльник Руслан. Инновационный подход к обучению будущих педагогов – стратегия современной украинской школы.

Рассмотрены теоретические основы инновационного подхода к организации подготовки будущих педагогов к использованию инноваций в образовательном процессе. Изложен опыт внедрения модели подготовки студентов к инновационной деятельности, конкретизированы концептуальные основы подготовки будущих педагогов на основе инновационного подхода к ее организации. Апробированы различные формы и методы инновационной деятельности в образовательном процессе высшей школы. Определена совокупность педагогических условий реализации инновационного подхода к организации подготовки будущих педагогов в условиях университета. Представлен анализ эффективности модели подготовки будущих педагогов к инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационный подход к организации подготовки будущих педагогов, инновационная деятельность, инновации, педагогические условия.

SUMMARY

Krasiuk Iryna, Pylnik Ruslan. Innovative approach to teaching future teachers – strategy of the modern Ukrainian school.

Theoretical bases of the innovative approach to the organization of preparation of future teachers for the use of innovations in educational process are considered.

The purpose of the article is the theoretical substantiation and testing of the theoretical foundations for the implementation of an innovative approach to organizing the training of teachers for the use of pedagogical innovations in pedagogical practice in accordance with the requirements of the New Ukrainian School program.

The study involved 200 students and 15 teachers of the Kryvyi Rih State Pedagogical University. To solve the set tasks, a complex of methods of theoretical analysis was used to substantiate the essence, content of the model of training future teachers for the use of innovations in pedagogical practice; empirical (questioning, testing, essays, observation, modeling of event-role situations, pedagogical experiment) to develop a methodology for preparing students for innovative activities; statistical – methods of mathematical statistics for processing the data obtained and proving the reliability of the results.

The experience of introduction of the model of preparation of students for innovative activity is stated, the conceptual bases of preparation of future teachers on the basis of the innovative approach to its organization are specified. Various forms and methods of innovative activity in the educational process of higher school are tested. The set of pedagogical conditions for the implementation of an innovative approach to the organization of training of future teachers in the university: creating a developing educational environment, consolidation and development of positive motivation of future teachers, setting and achieving innovative goals based on freedom of choice and success of each student, structuring educational information in the form of event-role situations; integration of educational and scientific activities, the use of innovative technologies. The analysis of efficiency of preparation on the basis of the innovative approach to its organization is given.

Key words: *innovative approach to the organization of training of future teachers, innovative activity, innovations, pedagogical conditions.*

УДК 378

Олексій Макієвський

ВСП «Київський транспортно-економічний фаховий
коледж Національного транспортного університету»

ORCID ID 0000-0002-7332-0289

DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/165-176

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО АВТОМЕХАНІКА НА ОСНОВІ СИСТЕМИ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ

Статтю присвячено дослідженню проблеми ефективного розвитку професійної компетентності майбутніх автомеханіків на основі системи практико-орієнтованих завдань. У статті розглядаються визначення понять професіоналізм, компетентність, професійна компетентність, сформульовані й наведені в науковій літературі зарубіжними та вітчизняними науковцями. Наведено специфічні компетентності, з яких складається професійна компетентність, які визначають успішність виконання професійної діяльності і є невід'ємною частиною особистості професіонала-фахівця з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів. На основі вивчення наукової літератури, державного освітнього стандарту та освітньо-професійної програми (далі - ОПП) підготовки фахівців «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» галузі знань 27 «Транспорт», автором сформульовано термін професійної компетентності та виділені основні професійні компетенції, що утворюють основу майстерності автомеханіка. У статті визначено термінологію практико-орієнтованих завдань і виділено принципи організації даних занять. На підставі наявних даних про організацію практико-орієнтованих занять, автором побудовано функціональну модель ефективного практико-орієнтованого навчання з використанням компетентнісної моделі випускника-автомеханіка. З метою розвитку професійної компетентності автомеханіка автором запропоновані технології практико-орієнтованого навчання на прикладі дисципліни «Технічна експлуатація автомобіля».

Ключові слова: *професіоналізм, компетентність, професійна компетентність, види професійної компетентності, професійна компетентність автомеханіка, практико-орієнтовані завдання, модель ефективного практико-орієнтованого навчання.*